

לפני 25 שנה

גיליון השנה הראשון, שעל שערו התנוססה תמונת "אישה-שנה". ככתבה נאמר:

"אישה השנה של תשי"א אינו מדינאי. ראשי המפלגות וחבריהן לא התעלו מעל לקטנות-היום שלהם, לא התגברו על חיכוכיהם הפנימיים, שינאותיהם ההרדויות, למאמן אחד של בניין אישה-שנה של תשי"א אינו סופר, מחזאי או אמן. בין עשר רות הספרים למיניהם, הרוויים סימפוזיאלים, בין מוספר המחזות והיצירות המקוריות, לא בלט דבר מיוחד, לא שגאה כראיה חדשה.

אישה-שנה של תשי"א גם אינו תעשיין או פועל, פקיד או נהג. הם רדפו אחר ריווחי השעה שלהם, עסקו בשוק השחור, בהאטת הייצור, בדרישות בלתי-מוסקות להעלאת השכר

"העולם הזה" 726, התאריך: 27.9.51

כיצד הפכה "רוח הפלמ"ח" לרוח "אני כורדי" * גניבה

בדירתו של מנחם בגין שעמד לפרוש מהחיים הפוליטיים

* הגנרל שלא רצה לפרסם ספר זיכרונות

ישראל ובחוריהם, בצאת שנת תשי"א. כי האומה נאבקה על קיומה.

במרחב

מישרד-הדואר היקר בעולם

העולם שקע בכורסות הנוחות, התכונן לחידוש המחזה השיגורתי, ספק קומדיה, ספק טרגדיה; בחדר אחד יושבים ערבים, בחדר השני יושבים נציגי ישראל, באמי צע יושבים מתווכים נייטרליים, מדי-פעם קמים המתווכים, פותחים את אחת הדלתות, מוסרים ליושבים מעבר לדלת את אשר אמרו יושבי החדר שממול. כדיברתי אחד הפקידים: זהו מישרד-הדואר היקר ביותר בעולם.

החידוש היחיד הוא שזו הפעם הראשונה שהיווה בסיבוב הקר עברה לידי ישראל. במקום התשובה השיגורית (לא מוכנים להציע כלום, על הצד השני לוותר) באה הצעה מעשית: ישראל מציעה הסכם לאי-התקפה, החשבון: תמורת הסרת הפחד הערבי מפני כיבוש ישראלי יוותרו הערבים על אייבנותם להכיר בי קיומה של המדינה.

הצעה זו מוגשת על רקע אפקטיבי, אי-שם בצפון הארץ נערך התימרון שבו נקרא הצבא של המדינה הכחולה לפלוש לארץ אויבת בעלת שטח הררי, אחרי שקיבלה אינפורמציה שהמדינה הירוקה עומדת להתקוף. בעיני הערבים זוהי מעין

העם

ד.ם, דמעות וזיעה

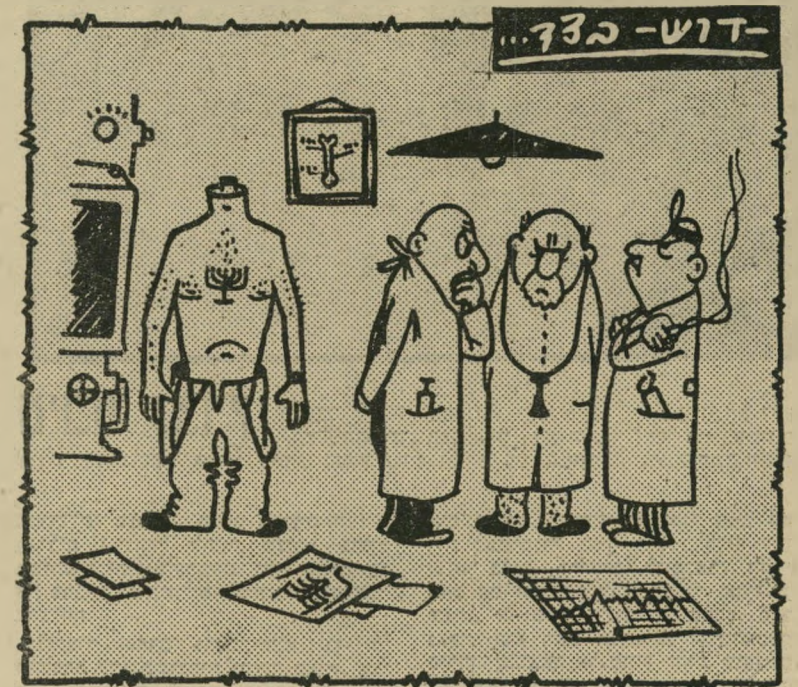
גיבור הימים האחרונים של תשי"א היה אליעזר ליבנה * איש מפא"י הימני, המורד המתמיד בקו מפלגתו, המקדים דרך קבע את דיעות ביג"י. בחצי שנה, עורך אשנב, מו"ל בטרם ומייסד הדור.

אל תוך חלל הכנסת, שהאויבה בשיעור מום הרגיל לדיברי המתווכחים על התקציב, זרק ליבנה כמה מילים, שקרעו לרע קט את ענני הפיטפוטים וגילו את האמת העירומה, האכזרית. אמר ליבנה: "אין ברירה, אנו מוכרחים לעבוד יותר, להור ציא יותר תוצרת, לצרוך פחות ולשלם מיסים יותר גבוהים. כל דבר אחר אינו אלא חורבן המדינה הזאת."

כפרוס השנה החזשה לא היתה סכנה רבה שדברים נועזים אלה של איש מיפ"לגת השילטון ייצאו אל הפועל: שום מיפ"לגה לא תעז להסיק את המסקנות המרות מן המציאות, הידועה לכולם, שהיישוב מתקיים על כספים הבאים לביטוס וקלי-טת העלייה, מביוב אותם כדי לקיים את עצמו ברמת-מחיה בלתי-מוצדקת.

בדיברי ליבנה היה הד לגאומה היסטורית של צירציל שהבטיח "ד.ם, דמעות וזיעה", אולם בניגוד להמוני הבריטים ונציגיהם לפני 11 שנה, לא הרגישו ח"כי

אחרי מילחמת ששת-הימים היה אליעזר ליבנה, שנפטר לפני כשנתיים, מייסד די התנועה למען ארץ-ישראל שלמה.

אנאטומיה של הרכבת המשלה

חזרה כללית של מסע-התקפה ישראלי. הבלתי-הארץ בעל המיבנה ההררי הקרוב ביותר לישראל הוא, כמובן, המשולש. בינתיים החלו גם מדינות המערב מגי לוח יוומה. אחרי שתורכיה ויוון נתקבו לו לאירגון האמנה המערבית (נאט"ו) והיום התיכון, "סופח" לגוש האנטי-סובייטי, דור-שים המצביאים לצרף למערכת ההגנה גם את ארצות המרחב. המסקנה: יש ללחוץ על הארצות הערביות להשלים עם ישראל, תמורת צירופן לאמנה — שפירושה כספי הענקות, מתנות-ינסק וצידוד.

אך לשתי ההצעות אין סיכויים. שום מדינאי ערבי אינו מעז לעשות את הצעד הראשון. ברור לחלוטין שאי-אפשר להתיקדם לקראת השלום כל עוד רואה ישראל במו"מ רק הודמנות לעמידה על המקח, שבה מציעים מעט ודורשים הרבה, במקום לראות בה במה לתעמולה כדי להגיע אל יודים אפשיים מעבר לגבול.

הדרך היחידה לשבירת הקרח של הסיכוב הקר: ניסיון ישראלי נועז להגיע אל לב ההמונים הערבים מעל לראשי ממשלותיהם, שיטה אפשרית: פירסום הכרזה חגיגית מטעם נשיא ישראל, שתכלול את מטרות-השלום הישראליות, תפרט את דמות המרחב אשר מדינת ישראל תהיה מוכנה להשתלב בו, תהיה מנוסחת בצורה שתכבוש את ליבן של חלק מן הכחות המעמדות והמחותרות הנאבקים כיום בי מרחב.

אנשים

* בחזרו צמק מדיאנת תישעת שבועות של פוליס אפויים, אספרגוס משרי מר וויסקי בשעת הסרטת המלכה האפרו-קאית, בקונגו הבלגית, הצהיר **האמפרי בוגארט**: "מוטב להתרחק מאפריקה, ואני מצטער שדיברי אלה ירגיזו את האפריקאים, אך זאת עובדה." אחר יצא עם אשתו, **לורן באקאל**, למישחק כדור-בסיס, פגש בחובב כדור-בסיס אחר, **רג' לאם מק-ארטור** ** אמר לו הגנרל המודח: "שמעתי שהיו לך זמנים קשים באפריקה." בוגארט, שזכר את כל שעבר על הגנרל (כך סיפר אחר-כך למקורביו), השיב: "זה לא היה כלום, גנרל, פשוט לא-כלום."

* שרה-הגנה האמריקאי לשעבר, **ג'רני מרשאה**, גילה כי דחה הצעת מו"ל לפרסם את ספרי-זיכרונותיו תמורת מיליון דולר. הסיבה: הוא אינו יכול לחדש דבר, מלבד תיאורי אישים. הור סיף הגנרל מרשאל: "המו"ל ומכרי גור ערים בי קשות על סירובי. נראה שאני האדם היחיד במדינה הזאת שמבקרים אותי על התנגדותי לקבל מיליון דולר!" * בחזור מנהיג חירות, **מנחם בגין** — שהסכים, תחת לחץ חבריו, שלא לפ"רוש מהחיים הפוליטיים — ממסע-מרפא בצרפת, גילה כי התפרצו, בעת היעדרו, לדירתו, העלימו שטית ומקלט רדיו. אחרי שהכחיש את אומדן המיטרה (750 ליר) לשיהרדיו ערך סנטימנטלי, הוא השתמש בו בימי המחחרת. בגין הביע את החשש כי ההתפרצות לא בוצעה לשם גניבה.

* שכם, גינר, טול-כרם. ** כמה שבועות קודם לכן, הובא הגנרל (תמישה כוכבים) מק-ארטור בפני ועדת-חקירה בגיבעת הקפיטול, בשל מח'דליו במיחמת-קוריאה.

ז"א ז"ב

...בראשית המלחמה * פיעמה במיטב הנוער, גם במיטב השכבות הבורגנות, פורעים ובורגנים כאחד, הלכונות להתנדב. חיילים יתחרו ביניהם על תפקידים מסורכנים יום, בני-יחידים מיאנו להשתמש בכוחם לחזור לעורף. פועלים עבדו שעות נוספות במפעלי-ינסק, בעלייהו נתנו כס' פם למאמץ-הגנה מעט-סיכויים, במקום להבריחו לחוף-לארץ.

כיום רגילים, לסכם רוח זו בשם הר"פ"מ"ח. הפלמ"ח לא היה יחיד, רק הפלמ"ח הכולט ביותר לרבר כללי כימעט, משותף לכל, הוא יכול היה להפוך סמל למדינה שקמה במילחמה. מדינת-הפלמ"ח. אך באמצע המלחמה באה סיסמה חדשה: "אני כורדי", "הכורדי": האדם הימלא רק פקודה, משתדל להשתמש גם ממנה. הטענה: עתה, כשקמה המדינה, חלפו ימי ההתנדבות הרומנטית. עתה יש ממשלה, ועל הממשלה לתת פקודות, ומי שאינו מקבל פקודה, בל יזוז ממקומו. קם מחנה שלם של "כורדים" — אלה שבו לרומנטיקה, אלה שהיו "אנשי מציאות", אלה שדאגו כי יישכח העבר (והפרט המעניין, היכן היה האיש בשעה שנקרא מלא את חובתו). אופנה חדשה השתלטה במדינה: האדם חדל לתבוע מעצמו, חיכה לצו מגבוה, חדל לתת כסף בלי פקודה של שילטונות-המס, ולרוב עקף גם אותה, חובש כובע-הגרם היו מגור חכים בעיני עצמם והאחרים. הפלמ"ח הפך סמל להתנצחות מילגתית.

הכורדים השתלטו, ובמקום מדינת הפלמ"ח קמה — כורדיסטן.

רבים מאותם שלא היו כורדים נשארו בשדה-הקרב. שמותיהם מופיעים בעיתור גים במודעות-אזכרה במסגרות שחורות, והאזרח הרגיל עובר עליהם במבט אדיש. אולם רבים נשארו בחיים, עוד מחנך גדול. ירטנו כיום כאשר ירטנו, יחלמו על היתרי-ציאה כאשר יחלמו, יתפארו כאשר יתפארו בניסוגם להרוות יותר, לעבוד פחות. הם חיים, ואם יגע בהם מטה-הקסי מים של רוח-פירצים חדשה, יקומו כאשר קמו כשקראה להם רוח-הגרבר.

השאלה היא: היכן מטה-הקסמים? לא זה המבטיח חיי-נוחות בלי מאמץ, מקרר חשמלי בלי עבודה, זהב מזויף או ביי שחון מזומה. אלא מטה-הקסמים שיוכל אותו, בדרך של זיעה וקורבנות לקראת חיים חדשים של הגשמה ויצירה.

הוא לא יימצא בנוסחות מאובקות לקור-מספירי-אידאולוגיה עבי-כרס. הוא לא יימצא בפרוזודורים של התנצחות מילגתית מרופשת, לא בנואמים של מיסדרים מבריקים.

הוא יימצא, אם יימצא, בליבו של הי אדם האפור. הוא לא נמצא בתשי"א. אולי יימצא בתשי"ב.

הלווי